

IVAN CANKAR: HIŠA MARIJE POMOČNICE

Roman se začne z Malčinim prihodom v Hišo [Marije Pomočnice](#), kamor jo prinese mati. Pisatelj opisuje odnos malih bolnic do življenja in smrti. Slednja je v [hiralnici](#) vseskozi prisotna. Tu spoznamo življenja deklic ter sestro Cecilijo, ki je edina odrasla oseba, ki ji dekleta zaupajo.

Dekleta redno obiskuje [grofica](#) s spremljevalkama, ki milostno delijo pomaranče in piškote, ter pričakujejo, da bodo bolnice molile za dobrotnike.

Nekega dne jim sestra Cecilija prinese kanarčka Hanzka, ki ga obožujejo, vendar kmalu pogine. Katičin oče, velik in umazan pijanec, ki se ga prestrašijo vsa dekleta, se približa kanarčku, ki se od strahu požene proti oknu, udari ob steklo in pogine.

Sestra Cecilija jim nato prinese vrabčka, ki ga poimenujejo [Anarhist](#), saj je upornik in ga ne morejo udomačiti, ker vztrajno išče izhod iz sobe. Tako vso noč poskakuje ob oknu, se zaletava vanj in pada, dokler ni zjutraj povsem izmaličen in ga skoraj mrtvega pometejo iz sobe.

Tina dojema Hišo kot [mrtvašnico](#) in si edina želi izkusiti normalno življenje. Ker se zaveda, da nikoli ne bo mogla zaživeti, poskuša narediti [samomor](#). Prihodnje jutro jo odpeljejo iz sobe, a dekleta jo, prav tako kakor vrabčka Anarhista, hitro pozabijo.

Kasneje izvemo Lojzkino zgodbo. Lojzkina starša vpričo hčere prešuštvujeta, oče celo pripelje domov štirinajstletno deklico, ki jo napije in zlorabi. Starša se tudi prepirata, a v javnosti to spretno prikrivata, kar jima Lojzka še posebej zameri.

Brigita pa je pred prihodom živela s staršema in še skupino drugih delavcev v dveh skromnih sobah. Občasno so v večji sobi priredili zabavo, kjer so se napili. Moški so poljubljali Brigitino mamo ter odšli z njo v sosednjo sobo. Ko je nekoč Brigitin oče enega teh moških zabodel, ga mati napodila. Oče se ni nikoli več vrnil. Eden izmed delavcev je zapeljal celo Brigito.

Oče slepe Tončke je [svétnik](#), ki se po ženini smrti znova poroči. Z novo ženo pride v hišo tudi ženina hči Lucija, ki Tončko sili v [homoseksualne](#) odnose. Oče je tudi novi ženi nezvest, spolno nadleguje služkinje, Tončko pa zanemarja. Celó ko jo zlorabi eden njegovih znancev, ne pokaže nikakršnega sočutja. Mačeha ima mladoletnega ljubimca in poskrbi, da Tončkinega očeta zaprejo. Tončka je srečna, ko jo odpeljejo od doma, vendar pride že čez leto in pol oče ponjo in Tončka mora zapustiti hiralnico.

Malčina mati je zasebna [šivilja](#), ki dela podnevi in ponoči. Le neki spomin ima Malči na čas, ko je bila mati vesela in je načrtovala lepšo prihodnost z mladim gospodom, ki je nekaj časa bival pri njih. V kratkem času Malči dozori in sprejme svojo usodo. Zato tudi ne razume, zakaj mati ob njeni smrtni uri joče.

V sobi živi še [Židinja](#) Pavla, ki je tiho in modro dekle. Obiskuje jo mati s hčerama in sinom Edvardom, v katerega se zaljubi Tina in željno pričakuje njegovih obiskov. Ko nekega dne Edvard obiše sestro v družbi mladega in lepega dekleta, Tina obupa, saj se zave, da njej usoda ni namenila ljubezni, pač pa smrt.

Roman se konča z Malčino smrtjo. Dekleta pričakujejo spomladanski izlet, a morajo najprej počakati, da Malči umre. Tudi Malči pričakuje potovanje v sončno pokrajino. Ko pride mati k hčerini smrtni postelji, je Malči pripravljena na pot v lepši svet. V predsmrtnih blodnjah se ji zdi, da se skupaj z dekleti in materjo peljejo proti sončni svetlobi, v kateri se že lesketajo lasje [Jezusa Kristusa](#), ženina, ki ga Malčina duša željno pričakuje.

IVAN CANKAR

Rodil se je 1876, Na klancu na [Vrhniki](#) kot osmi otrok. Oče je služil kruh kot krojač, kjer pa se ni dolgo obdržal. Zapustil je družino in odšel delat v [Bosno](#). Mati je zelo težko preživljala družino. Cankar se je z odličnim uspehom in s pomočjo vrhniških veljakov vpisal na [ljubljsko realko](#).

Po [maturi](#) je odšel na [Dunaj](#) študirat [stavbarstvo](#). Kmalu si je premislil in se prepisal na [slavistiko](#). Kasneje se je preselil v [Pulj](#), ker mu je umrla mati. Čez čas se je vrnil na Dunaj, kjer je ostal do leta [1909](#). Dve leti prej je sicer hotel vstopiti v politiko kot kandidat socialdemokratov na deželni [volitvah](#), a mu ni uspelo. Po odhodu z Dunaja je živel v Sarajevu, kjer je živel pri bratu, pozneje pa se je dokončno preselil v [Ljubljano](#).

Bil je dvakrat aretiran. Prvič, ko je zagovarjal jugoslovansko politično zvezo in drugič, zaradi domnevnih simpatij do Srbov. Zaprli so ga na [Ljubljanski grad](#). Medtem mu je v avgustu umrl oče. Leto pozneje je odšel k vojakom, kjer so ga že čez mesec odpustili zaradi bolezni.

Proti koncu oktobra 1918 pa je padel po stopnicah in se hudo poškodoval. Kot kraj njegove smrti beležimo [Cukrarno](#) v Ljubljani. Pokopali so ga na [ljubljskih Žalah](#) v t. i. grobnici moderne.

Ivana Cankarja uvrščamo med štiri predstavnike slovenske moderne. Pisati je začel že v dijaških letih, pesmi pa je objavljial v Vrtnu in [Ljubljanskem zvonu](#). V svojih dunajskih letih je sodeloval pri literarnem krožku slovenskih študentov.

Cankar je najprej pisal [realistično](#), pozneje pa se je preusmeril k [novoromantičnim](#) tokovom, zlasti k [simbolizmu](#) in [dekadenci](#).

Zaradi izida Cankarjeve Erotike in [Župančičeve Čaše opojnosti](#) štejemo leto [1899](#) za začetek slovenske moderne. Z njegovo smrtjo pa se moderna tudi konča.

Ivana Cankarja mnogi proglašajo za največjega [slovenskega prozaista](#), skupaj s [Slavkom Grumom](#) pa je nedvomno tudi eden najboljših [slovenskih dramatikov](#).

DELA:

- POEZIJA: Erotika
- ČRTICE: Vinjete, Moje življenje, Podobe iz sanj, Moja njiva
- ROMANI: Tujci, Na klancu, Martin Kačur, Križ na gori
- POVESTI: Hlapec Jernej in njegova pravica, Kurent, Novo življenje
- DRAME: Hlapci, Kralj na Betajnovi, Za narodov blagor
- ESEJI: Slovenci in Jugoslovani